

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 643/2021-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach obchodnej spoločnosti **PETRODOM trade, s. r. o.**, IČO 35 767 090, Mikulášska 1, Bratislava, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JURIKA & KELTOŠ, s. r. o., Mickiewiczova 2, Bratislava, proti uzneseniam Okresného súdu Bratislava I č. k. 1Cbi/545/2011 z 27. júla 2020 a z 20. augusta 2020 vedených pod sp. zn. Rvp 2213/2020 a sp. zn. Rvp 2623/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavné sťažnosti vedené Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 2213/2020 a sp. zn. Rvp 2623/2020 **spája** na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 2213/2020.
2. Ústavné sťažnosti **odmieta**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. septembra 2020 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 Cbi/545/2011 z 27. júla 2020. Predmetná ústavná sťažnosť je vedená ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2213/2020 a bola pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému.
2. Ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. novembra 2020 sa sťažovateľka domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu č. k. 1Cbi/545/2011 z 20. augusta 2020. Predmetná ústavná sťažnosť je vedená ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2623/2020 a bola tiež pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

3. Z ústavných sťažností, napadnutého uznesenia z 20. augusta 2020 a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je v procesnom postavení žalobkyne stranou konania vedeného na okresnom súde proti žalovanému [REDAKOVANÉ], správcovi konkurznej podstaty úpadcu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „úpadca“), o vylúčenie veci z konkurznej podstaty. Predmetom konania je vylúčenie veci – spoluvlastníckeho podielu vo veľkosti 1/2 na nehnuteľnostiach nachádzajúcich sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zapísaných na [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“) z konkurznej podstaty úpadcu.

4. Na pojednávaní 27. júla 2020 strany sporu žiadali, aby súd schválil zmier v tomto znení: *„Spoluvlastnícky podiel vo veľkosti 1/2 na nehnuteľnostiach nachádzajúcich sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], zapísaný na [REDAKOVANÉ] v prospech PETRODOM trade s.r.o... nepodlieha od 17.10.2012 [REDAKOVANÉ] Úkony žalovaného týkajúce sa týchto nehnuteľností po dátume zverejnenia ich zápisu do konkurznej podstaty v [REDAKOVANÉ] dňa 20.6.2007 sú voči žalobcovi neúčinné.“*

5. Strany žiadali schváliť nimi uzavretý zmier na základe toho, že uznesením okresného súdu č. k. 3K/1/2007 z 5. marca 2007 súd vyhlásil konkurz na majetok úpadcu a ustanovil správcu konkurznej podstaty. V roku 2007 boli do konkurznej podstaty úpadcu zaradené sporné nehnuteľnosti, ktoré boli pôvodne zaradené do všeobecnej konkurznej podstaty, avšak následne ich správca zaradil do oddelenej konkurznej podstaty ako majetok zabezpečujúci prihlásenú pohľadávku veriteľa [REDAKOVANÉ] (ďalej len „zabezpečený veriteľ“). Pred zapísaním sporných nehnuteľností do oddelenej podstaty však správca opomenul vyzvať tretiu osobu – vlastníka sporných nehnuteľností (sťažovateľku, pozn.), aby podľa § 79 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZKR“) zaplatila k rukám správcu prihlásenú sumu zabezpečenej pohľadávky. Rozsudkom okresného súdu č. k. 1Cbi/57/2010-34 z 1. októbra 2012, ktorý nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť 17. októbra 2012, súd uložil správcovi povinnosť neprihliadať na prihlášku zabezpečenej pohľadávky zabezpečeného veriteľa uplatnenú v konkurznom konaní vedenom proti úpadcovi. Z označeného rozsudku vyplýva, že zabezpečený veriteľ nie je veriteľom úpadcu, keďže na jeho prihlášku sa neprihliada. Preto je podľa sťažovateľky zrejmé, že sporné nehnuteľnosti nie sú majetkom zabezpečujúcim záväzky úpadcu voči tomuto konkurznému veriteľovi a iný zabezpečený veriteľ v označenom konkurznom konaní neexistuje. Keďže sporné nehnuteľnosti nie sú majetkom zabezpečujúcim záväzky úpadcu a nie sú ani majetkom, ktorý patril úpadcovi v čase vyhlásenia konkurzu alebo ktorý by úpadca nadobudol počas konkurzu, niet pochýb o tom, že sporné nehnuteľnosti konkurzu nepodliehajú, a to minimálne od nadobudnutia právoplatnosti označeného rozsudku, t. j. od 17. októbra 2012. Vzhľadom na porušenie povinnosti ustanovenej v § 79 ods. 1 ZKR sporné nehnuteľnosti nemohli byť platne zapísané do súpisu oddelenej podstaty zabezpečeného veriteľa ani pred rokom 2012, napriek tomu však boli predmetom prenájmu a nakladania zo strany úpadcu.

6. Okresný súd zmier uzavretý medzi stranami sporu neschválil. V zmysle § 235 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) uznesenie nebolo písomne vyhotovené, keďže nebolo proti nemu prípustné odvolanie. Rozhodnutie o neschválení zmieru je len obsahom zápisnice o pojednávaní. Podľa ústneho odôvodnenia okresného súdu by takýto zmier zasiahol do práv tretích subjektov, konkrétne spoločnosti [REDAKOVANÉ], ktorá nie je stranou konania. Vo vzťahu k druhej

vete zmiaru okresný súd uviedol, že takýto zmiar by bol neurčitý, pretože neobsahuje presné vymedzenie neúčinných úkonov.

7. Sťažovateľka 13. augusta 2020 doručila okresnému súdu opätovný návrh na schválenie súdneho zmiaru, s ktorým žalovaný na pojednávaní 20. augusta 2020 vyslovil súhlas. Strany žiadali, aby súd schválil zmiar v tomto znení: „*Spoluvlastnícky podiel vo veľkosti ½ na nehnuteľnostiach nachádzajúcich sa v katastrálnom území Dubnica nad Váhom, zapísaných na [REDAKOVANÉ] v prospech PETRODOM trade, s.r.o... nepodlieha od 17.10.2012 [REDAKOVANÉ]*“.

8. Okresný súd napadnutým uznesením zmiar uzavretý stranami sporu neschválil, keď dospel k záveru, že zmiar nie je uzavretý v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Súd uznesenie písomne vyhotovil pre potreby vedenia konania, keďže žalobkyňa opakovane žiadala o schválenie súdneho zmiaru a nesúhlasila s rozhodnutím súdu.

9. Okresný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia predovšetkým uviedol, že predmetom uzavretej dohody medzi stranami sporu nie sú také práva a povinnosti, ktoré by podľa hmotného práva pripúšťali zmluvnú dohodu. Podľa § 2 ods. 3 Občianskeho zákonníka účastníci občianskoprávných vzťahov si môžu vzájomné práva a povinnosti upraviť dohodou odchyľne od zákona, ak to zákon výslovne nezakazuje a ak z povahy ustanovení zákona nevyplýva, že sa od neho nemožno odchyliť. Predmetom dohody strán je skutočnosť, že sporné nehnuteľnosti nepodliehajú od 17. októbra 2012 konkurzu úpadcu. Takúto skutočnosť nie je možné dohodnúť medzi stranami sporu, pretože dohoda by sa dotýkala i práv a povinností tretích osôb, ktoré majú taktiež právo sa k namietaným skutočnostiam vyjadriť. Keby súd zmiarom rozhodol, že sporné nehnuteľnosti nepodliehajú konkurzu, obišla by sa možnosť (právo) vyjadrenia k tejto skutočnosti i ostatných veriteľov konkurzného konania, ktorí by eventuálne mohli byť uspokojení z predaja sporných nehnuteľností, ak by patrili do konkurznej podstaty úpadcu. V tomto prípade by sa uzavretý zmiar nedotýkal len práv strán sporu, ako mylne uvádza sťažovateľka. Podmienkou fungovania právneho štátu je rešpektovanie autonómnych prejavov vôle jednotlivcov, ale je na štátnej moci, aby takéto prejavy vôle neuznala, pokiaľ zasahujú do práv tretích osôb. S poukazom na uvedené je uzavretý zmiar v rozpore s ustanovením § 2 ods. 3 Občianskeho zákonníka, čl. 46 ods. 1 ústavy, ako i s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

II.

Argumentácia sťažovateľky

10. Rozhodnutia okresného súdu o neschválení súdneho zmiaru, voči ktorým nie je prípustný žiadny opravný prostriedok, sťažovateľka považuje za hrubý zásah do jej ústavných práv domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a na prejednanie sporu, medzi ktoré rozhodne patrí aj právo na uzatvorenie súdneho zmiaru za zákonom ustanovených podmienok.

11. Argumentácia súdu o tom, že zmiar odporuje hmotnému právu z dôvodu, že sa dotýka práv a povinností tretích osôb, konkrétne konkurzných veriteľov, ktorí majú právo tiež sa k namietaným skutočnostiam vyjadriť, v žiadnom smere neobstojí. Ak by sme aplikovali záver súdu, každé konanie o vylúčenie veci z konkurznej podstaty by muselo prebiehať za účasti všetkých účastníkov

konkurzného konania, pretože akékoľvek rozhodnutie súdu v konaní o vylúčenie veci z konkurznej podstaty podstatným spôsobom ovplyvní práva konkurzných veriteľov. Vzhľadom na uvedené je zrejmé, že zmier, ktorý strany požadovali schváliť, rozhodne neodporuje platnej hmotnoprávnej úprave.

12. Skutočnosť, že sporné nehnuteľnosti nepodliehajú od 17. októbra 2012 konkurzu, nie je nejakou nepodloženou účelovou dohodou strán sporu, ale vychádza z právoplatných súdnych rozhodnutí, konkrétne z rozhodnutia okresného súdu č. k. 1Cbi/57/2010-34 z 1. októbra 2012, ako aj z rozhodnutia ústavného súdu č. k. III. ÚS 321/2018 zo 4. septembra 2018, podľa ktorého majetok tretej osoby podlieha konkurzu len potiaľ, pokiaľ zabezpečuje záväzok úpadcu. Preto neobstojí záver okresného súdu, že ide o nedovolený obsah súdneho zmieru.

13. Sťažovateľka rozsiahlou argumentáciou v odôvodnení sťažnosti vyvracia záver okresného súdu, že stranami požadovaný zmier odporuje hmotnému právu, a tvrdí, že okresný súd bol povinný tento zmier v súlade s § 148 ods. 2 CSP schváliť. Podľa sťažovateľky uznesenia o neschválení súdneho zmieru boli vydané nezákonne a neboli riadne odôvodnené, keďže okresný súd „*len všeobecne a arbitrárne skonštatoval, že navrhovaný zmier je v rozpore s právnym poriadkom, avšak tento rozpor už žiadnym relevantným spôsobom neodôvodnil*“.

14. Keďže napadnutými uzneseniami okresný súd porušil „*právo sťažovateľa na uzatvorenie súdneho zmieru*“, čo má pre sťažovateľku zjavne nepriaznivý dôsledok spočívajúci v pretrvávaní stavu právnej neistoty ohľadom práv k sporným nehnuteľnostiam, a súčasne s prihliadnutím na fakt, že voči napadnutým uzneseniam nie je prípustný žiadny opravný prostriedok, ktorý by sťažovateľke umožnil ich nepriaznivý dôsledok korigovať, je zjavné, že základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy bolo porušené.

III.

Spojenie vecí

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Podľa § 62 zákona o ústavnom súde ak tento zákon v piatej časti alebo šiestej časti neustanovuje inak a povaha veci to nevylučuje, vzťahuje sa na konanie pred ústavným súdom podľa povahy veci primerane Civilný sporový poriadok.

17. Podľa prvej vety § 166 ods. 1 prvej vety CSP v záujme hospodárnosti konania súd spojí na spoločné konanie také konania, ktoré sa pred ním začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých strán.

18. Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 62 zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 166 ods. 1 CSP.

19. S prihliadnutím na obsah ústavných sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2213/2020 a sp. zn. Rvp 2623/2020 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených ústavných sťažností, totožnosť označeného práva sťažovateľky, ktorého

porušenie namieta, ako aj totožnosť orgánu verejnej moci, proti rozhodnutiam ktorého ústavné sťažnosti smerujú, senát ústavného súdu v záujme hospodárnosti konania podľa § 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 166 ods. 1 CSP rozhodol o spojení týchto vecí na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 2213/2020.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavných sťažností

20. Predmetom ústavných sťažností je námietka porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutými uzneseniami, ktorými okresný súd neschválil súdny zmier uzatvorený stranami sporu. Sťažovateľka považuje napadnuté uznesenia za nezákonné a nedostatočne odôvodnené.

21. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľ'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06).

22. Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

23. Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03) obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

24. V spojitosti s tým ústavný súd zastáva názor, že napadnuté uznesenia okresného súdu by mohli zakladať porušenie označeného práva sťažovateľky len v prípade, ak by boli spojené s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľku, ktorý bol nimi spôsobený, pričom by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09).

25. Strana súdneho konania ako nositeľka základného práva na súdnu ochranu má právo, aby súd vo veci samej rozhodol, avšak jeho obsahom nie je právo, aby všeobecný súd vo veci rozhodol konkrétnou procesnou formou (platobný rozkaz, rozsudok, súdny zmier a pod.). Obsahom základného práva na súdnu ochranu nie je právo na uzatvorenie súdneho zmiereu, ako to sťažovateľka tvrdí v ústavnej sťažnosti. Zmier nie je procesným úkonom strán. Základom zmiereu je hmotnoprávna dohoda (zmluva) sporových strán, ktorej účinky sa prejavujú aj v procese, keďže predstavuje náhradu (surogát) rozsudku. Súd posudzuje len súlad uzatvorenej dohody s hmotným právom. Dôsledkom neschválenia súdneho zmiereu je to, že konanie pokračuje ďalej, teda konanie takýmto negatívnym rozhodnutím súdu nekončí. Neschválenie stranami uzatvoreného zmiereu,

samozrejme, znamená oddialenie nastolenia stavu právnej istoty, čo by mohlo mať dopad na základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované čl. 48 ods. 2 ústavy (ako to implicitne naznačuje nález vo veci sp. zn. III. ÚS 574/2013), porušenie ktorého, vychádzajúc z petitu ústavnej sťažnosti, ako aj z jej dôvodov, sťažovateľka nezahrnula do predmetu prieskumu pred ústavným súdom.

26. Podľa názoru ústavného súdu preto s prihliadnutím na dosiaľ uvedené nie sú napadnuté uznesenia okresného súdu o neschválení zmiernosti rozhodnutiami, ktoré by boli spôsobilé prívodiť sťažovateľke relevantný nepriaznivý dôsledok vzťahujúci sa na výsledok konania.

27. Ani druhú sťažnostnú námietku smerujúcu k odôvodneniu napadnutých uznesení, ktoré podľa názoru sťažovateľky trpia nedostatkom riadneho odôvodnenia, ústavný súd nevyhodnotil ako spôsobilú zasiahnuť do ústavou zaručeného práva sťažovateľky na súdnu ochranu.

28. Podľa § 236 CSP v písomnom vyhotovení uznesenia sa uvedie označenie súdu, ktorý ho vydal, označenie strán a ich zástupcov, označenie prejednávaneho sporu, výrok, stručné odôvodnenie, poučenie o odvolaní a deň a miesto vydania uznesenia.

29. Uznesenie predstavuje jednoduchšiu procesnú formu rozhodovania všeobecných súdov, avšak i ono musí obsahovať aspoň stručné odôvodnenie. Stručná forma odôvodnenia predstavuje predovšetkým objasnenie základných dôvodov, ktoré viedli k prijatiu uznesenia a ktoré sú spôsobilé výrok uznesenia rozumne a preskúmateľným spôsobom vysvetliť. Rozumné a preskúmateľné odôvodnenie výroku uznesenia tak predstavuje základné formulačné pravidlo, kde z osobitostí konkrétneho prípadu budú vyplývať osobitosti odôvodnenia v intenciách právneho posúdenia, t. j. prečo súd na konkrétne skutkové okolnosti aplikoval, resp. zvolil tento procesný postup a rozhodol tak, ako je uvedené v enunciiate uznesenia (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 861).

30. Povinnosť súdu uviesť aspoň stručné odôvodnenie sa vzťahuje len na tie uznesenia, ktoré sa vyhotovujú písomne (§ 236 CSP). Napadnuté uznesenie o neschválení súdneho zmiernosti z 27. júla 2020 okresný súd vyhlásil na pojednávaní, nebolo však písomne vyhotovené, pretože nebolo proti nemu prípustné odvolanie (§ 235 ods. 2 CSP a contrario). O opätovnom návrhu sťažovateľky na schválenie súdneho zmiernosti okresný súd rozhodol napadnutým uznesením z 20. augusta 2020, ktoré už bolo vyhotovené písomne. Ústavný súd bez toho, aby podrobne uvádzal dôvody napadnutého uznesenia, ktoré, súdiac podľa obsahu ústavných sťažností sú sťažovateľke dobre známe, konštatuje, že v odôvodnení napadnutého uznesenia (body 11 až 15) sťažovateľka dostala jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré mali v jej veci podstatný význam a ktoré viedli okresný súd k neschváleniu stranami uzavretého zmiernosti. Ústavný súd preto námietku nedostatočného odôvodnenia napadnutých uznesení nepovažoval za dôvodnú.

31. Ústavný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že sťažovateľkou uplatnené námietky proti napadnutým uzneseniam okresného súdu sú nedôvodné a nesignalizujú takú súvislosť s možným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavných sťažností na ďalšie konanie reálne mohol vysloviť jeho porušenie. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

32. S prihliadnutím na odmietnutie ústavných sťažností rozhodovanie o návrhu sťažovateľky na zrušenie napadnutých uznesení a vrátenie vecí na ďalšie konanie stratilo opodstatnenie, preto sa ním ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu